

ירושלים, כ"ג בסיון תשס"ט

15 ביוני 2009

חוזר מס' ח-06-2247

(10102.doc)

לכבוד

התאגידים הבנקאיים וחברות כרטיסי האשראי

הנדון: **1. הצהרה לגבי גילוי (סעיף 302 ל-SOX Act)**

2. דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי (סעיף 404 של ה-SOX Act)

3. דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי

(הוראות הדיווח לציבור)

מבוא

1. בחוזר מס' ח-06-2175 מיום 5.12.05 פורטו ההוראות המתייחסות ליישום דרישות סעיף 404 של ה-SOX Act (להלן – סעיף 404) בתאגיד בנקאי ובחוזר מס' ח-06-2223 מיום 20.1.08 פורטו ההוראות המתייחסות ליישום סעיף 404 בחברת כרטיסי אשראי (להלן – חכ"א).

2. בחוזרים האמורים ציינו, בין היתר, כי:

2.1. דרישות סעיף 404 יחולו החל מהדוחות הכספיים השנתיים של תאגידים בנקאיים וחכ"א ליום 31.12.08.

2.2. תקנות רשות ניירות ערך בארה"ב, להלן ה-SEC, אשר נועדו ליישם את דרישות סעיף 404, מתקנות גם את נוסח ההצהרה לפי סעיף 302 ל-SOX Act, לפיכך, בעתיד תועבר בנפרד התייחסותנו לתיקון נוסח ההצהרה ולתיקון מתכונת הגילוי בדוח של תאגיד בנקאי וחכ"א, בשל תיקון נוסח ההצהרה האמורה.

2.3. תאגידים בנקאיים וחכ"א יישמו את דרישות סעיף 404 וכן הוראות ה-SEC שפורסמו מכוחו.

3. בחוזר מס' ח-06-2239 מיום 24.9.08 נקבעה הוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309 בדבר "בקרות ונהלים לגבי הגילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי", המשלבת את החוזרים האמורים בהוראות ניהול בנקאי תקין.

בכדי להתאים את הוראות הדיווח לציבור לדרישות סעיף 404 ל-SOX Act, כפי שנכללו בהוראת ניהול בנקאי תקין מס' 309, ולאחר התייעצות בוועדת הקשר של לשכת רואי חשבון בישראל עם המפקח על הבנקים ובוועדה המייעצת בעניינים הנוגעים לעסקי בנקאות, אני מתקן בזאת את הוראות הדיווח לציבור, כמפורט להלן.

התיקונים להוראות הדיווח לציבור

ההצהרה לגבי גילוי (סעיף 302 ל-SOX Act)

4. ההצהרה המצורפת לדוח השנתי של תאגיד בנקאי (עמ' 1-645) תשונה כמפורט להלן:
- 4.1. סעיף 3, סיפא במקום המילה "המדווחים" תבוא המילה "המוצגים" (טכני).
- 4.2. סעיף 4, רישא במקום המילים "לצורך גילוי הנדרש בדוח של הבנק" יבואו המילים "לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית של הבנק על דיווח כספי¹".
- 4.3. לאחר סעיף 4.4 (א) יתווסף סעיף 4.4 (ב) "קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, או גרמנו לקביעתה תחת פיקוחנו של בקרה פנימית על דיווח כספי כזו, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים למטרות חיצוניות ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו".
- הערה: נוספה התייחסות להוראות המפקח על הבנקים והנחיותיו.
- 4.4. מספור סעיפים 4.4 (ב) ו-4.4 (ג) ישונה ל-4.4 (ג) ול-4.4 (ד) בהתאמה (טכני).
- 4.5. בסעיף 4.4 (ג) רישא, לאחר המילים "הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק והצגנו", תתווסף המילה "בדוח" (טכני).
- 4.6. בסעיף 4.4 (ד) במקום המילה "רביעי" תבוא המילה "הרביעי" (טכני).
5. ההצהרה המצורפת לדוח הרבעוני של תאגיד בנקאי (עמ' 3-10-680) וההצהרות המצורפות לדוח שנתי של חכ"א (עמ' 1-691D) ולדוח רבעוני של חכ"א (עמ' 5-691G) ישונו בדומה לשינוי בהצהרה המצורפת לדוח שנתי של תאגיד בנקאי.
6. דוח שנתי של תאגיד בנקאי –
- 6.1. ההפניות הקיימות בסעיף (3) בעמ' 6.2-630, המפנות לסעיף 4 (ג) בנוסח ההצהרה בעמ' 2-645, ישונו ויפנו לסעיף 4 (ד) בנוסח ההצהרה בעמ' 2-645.
- 6.2. דוח שנתי של תאגיד בנקאי – בפסקה השניה בסעיף (3) בעמ' 6.2-630, במקום המילה "שצפויים" תבוא המילה "שצפוי" (טכני).
7. דוח רבעוני של תאגיד בנקאי - שינוי דומה בהפניות כאמור בסעיף 6.1 לעיל יחול בסעיף (2) בעמ' 680-3.1. כמו כן, בסעיף זה ישונה מספור ההפניות מעמ' 2-10.1-680 לעמ' 4-10.3-680. שינוי דומה לשינוי האמור בסעיף 6.2 לעיל יחול בסעיף (2) בעמ' 1-680-3.
8. חכ"א –
- 8.1. שינויים דומים לשינויים האמורים בסעיפים 6.1 - 6.2 לעיל יחולו בסעיפים המתייחסים לחכ"א (עמ' 2-691B ועמ' 3-691G).

¹ כהגדרתם בהוראות הדיווח לציבור בדבר "דוח הדירקטוריון".

8.2. בעמ' 691G-3 ישונו מספרי סעיפים ז' ו-ח' לסעיפים י' ויא' בהתאמה (טכני).

דברי הסבר

9. נוסח ההצהרה בהוראותינו עודכן בהתאם לחוזר לתיקון תקנות ה-SEC בתוקף החל מיום 14.8.03 בדבר "Final Rule: Management's Reports on Internal Control Over Financial Reporting and Certification of Disclosure in Exchange Act Periodic Reports", המעדכן את נוסח ההצהרה לגבי גילוי לפי סעיף 302 ל-SOX Act בעקבות יישום סעיף 404 ל-SOX Act.

בקורות ונהלים לגבי הגילוי – גילוי בדוח דירקטוריון

10. תאגיד בנקאי – דוח הדירקטוריון – יחולו השינויים הבאים :

10.1. בעמ' 630-6.1 יתווסף סעיף קטן לרישא של סעיף 2(כח). (2), כדלקמן :

"יש ליתן גילוי בדבר מסקנות המנכ"ל והחשבונאי הראשי, או אדם המבצע בפועל את אותו תפקיד, באשר לאפקטיביות הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של התאגיד הבנקאי לסוף הרבעון, בהתבסס על ההערכה הנדרשת בסעיף 4 להוראת ניהול בנקאי תקין 309".

10.2. בעמ' 630-6.1, תושמט המילה "הערכת" בכותרת של סעיף 2(כח). (2).

10.3. בעמ' 630-6.2 תתווסף הפסקה הבאה לרישא של סעיף 2(כח). (3), כדלקמן :

"יש ליתן גילוי בדבר כל שינוי בבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי שזוהה במסגרת ההערכה הנדרשת בסעיף 6 להוראת ניהול בנקאי תקין 309 ואירע ברבעון האחרון, שיש לו השפעה מהותית או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית של התאגיד הבנקאי על דיווח כספי".

10.4. תאגיד בנקאי – דוח רבעוני של תאגיד בנקאי – שינויים דומים לשינויים האמורים בסעיפים 10.1-10.3 לעיל יחולו בעמודים 3.1-680.

11. חכ"א – שינוי דומה לשינוי האמור בסעיפים 10.1-10.4 לעיל יחול בעמודים 6.1-691B, 691G-2-3.

דברי הסבר

12. הוראות הדיווח לציבור עודכנו בהתבסס על הוראות ה-SEC Item 307 – Disclosure Controls and Procedures, ו-Item 308 – Internal Control Over Financial Reporting, בהתאמות המתחייבות. הוראות ה-SEC קובעות כי :

12.1. תאגיד נדרש לגלות את המסקנות של המנכ"ל ומנהלי הכספים, או אנשים הממלאים תפקידים דומים, בהתייחס לאפקטיביות של הנהלים והבקורות לגבי הגילוי של התאגיד לתום התקופה המכוסה בדוח, בהתבסס על הערכתם של בקורות ונהלים הנדרשים על ידי סעיף קטן (b) של Rule 15d-15 - Controls and Procedures של ה-SEC (להלן - כלל 15d-15), (סעיף 229 של Item 307).

12.2. נדרש גילוי על כל שינוי שחל בבקרה הפנימית על דיווח כספי ברבעון האחרון של התקופה המדווחת שהשפיע מהותית, או שצפוי להשפיע באופן מהותי על הבקרה הפנימית על דיווח כספי, שזוהה במסגרת ההערכה שנדרשת לפי סעיף קטן (d) של כלל 15d-15 (סעיף 229.308 סעיף קטן (c) של Item 308).

הגדרות המונחים "בקרה פנימית על דיווח כספי", "נושאים בני דיווח", "חולשה מהותית" ו"בקרות ונהלים לגבי הגילוי",

13. תאגיד בנקאי – דוח הדירקטוריון - יחולו השינויים הבאים :
בעמ' 6.1-6-630, במקום ההגדרות בהוראותינו של "בקרות ונהלים לגבי גילוי", "בקרה פנימית על דיווח כספי", "נושאים בני דיווח" ו"חולשה מהותית" יבואו הפניות להגדרות העדכניות בהוראת ניהול בנקאי תקין 309.

14. חכ"א – שינוי דומה בהגדרות יחול בעמודים המתייחסים לחכ"א (עמ' 6.1-6-691B).

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

15. תאגיד בנקאי – יחולו השינויים הבאים :
15.1. בעמ' 1-600 תוכן העניינים - השורה "דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי" תשונה ל"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".
15.2. בעמ' 1-620 סעיף 3. (א) (3) ישונה ל"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".
15.3. עמודים 2-1-650 בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי" יוחלפו ב"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".

16. חכ"א – יחולו השינויים הבאים :

16.1. בעמ' 1-691A סעיף 2. (א) (4) ישונה ל"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".
16.2. בעמ' 2-691A השורה "דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי" תשונה ל"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".
16.3. עמודים 2-1-691E בדבר "דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי", יוחלפו ב"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".

דברי הסבר

17. לאור הוספת "דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי" הוחלט להשמיט את "דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי". ההפניות בהוראות הדיווח לציבור לדוח זה עודכנו בהתאם.

18. בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי (סעיפים 1 ו-3 לעמוד 1-650 ולעמוד 691E-1) – סעיפים אלו מבוססים על הוראות ה-SEC (סעיף 229.308 של Item 308).

19. מתכונת דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי מבוססת על תרגום של דוח ההנהלה של Citigroup, שנכלל בדוח הכספי לשנת 2007, בהתאמות הבאות:

19.1. דוח ההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי יקרא "דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי".

19.2. נוספה ב"דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי" התייחסות לאחריות הדירקטוריון על בקרה פנימית על דיווח כספי וכן הובהר כי פעילויות ההנהלה מתבצעות בפיקוח הדירקטוריון.

19.3. הדוח ייחתם גם על ידי יושב ראש הדירקטוריון.

התאמות אלו נדרשות לאור חוק החברות, התשנ"ט – 1999 הקובע כי "הדירקטוריון אחראי לעריכת הדוחות הכספיים ולאישורם, כאמור בסעיף 171" (סעיף 92(א)(5) לחוק), ותואמות להמלצות של ועדת באזל בנושא Framework for Internal Control Systems in Banking Organizations הקובעות כי "לדירקטוריון האחריות הסופית להבטיח את קיומה ושימורה של מערכת בקרה פנימית נאותה ואפקטיבית".

הנחיות ה-SEC - גילוי על חולשה מהותית בבקרה הפנימית על דיווח כספי

20. בהתאם להנחיות ה-SEC² כאשר מתגלה חולשה מהותית בבקרה הפנימית של תאגיד על דיווח כספי נדרש, בין היתר, לתת גילוי כדלהלן:

20.1. טיב החולשה המהותית.

20.2. השפעת החולשה המהותית על הדיווח הכספי של התאגיד, ועל הבקרה הפנימית של התאגיד על דיווח כספי.

20.3. התוכניות הנוכחיות של ההנהלה, אם ישנן, או פעולות שכבר ננקטו, לתיקון החולשה המהותית.

21. הנחיית ה-SEC קובעת כי תאגידי צריכים לשקול מתן גילוי שיאפשר למשקיעים להבין את הסיבה לליקוי הבקרה ולהעריך את פוטנציאל ההשפעה של כל חולשה מהותית על הדוחות

---

² [RELEASE NOS. 33-8810; 34-55929; FR-77; File No. S7-24-06], Commission Guidance Regarding Management's Report on Internal Control Over Financial Reporting Under Section 13(a) or 15(d) of the Securities Exchange Act of 1934.
<http://www.sec.gov/rules/interp/2007/33-8810.pdf>

הכספיים. הגילוי יהיה שימושי יותר למשקיעים אם ההנהלה תזהה את החשיבות וההשפעה הפוטנציאלית על הדוחות הכספיים של חולשות מהותיות שזוהו, לרבות הבחנה בין חולשות מהותיות שעשויה להיות להן השפעה נרחבת על הבקרה הפנימית על דיווח כספי, לבין אלו שלא. תאגידים בנקאיים וחכ"א מתבקשים ליישם גם הנחיה זו של ה-SEC.

תחילה

22. התיקונים בהוראה זו יחולו על דוחות כספיים שנתיים של תאגידים בנקאיים ושל חכ"א ליום 31.12.08 ואילך.

23. תאגיד בנקאי ו/או חכ"א המתקשים ביישום הוראה זו יפנו אל מר עידו גליל מנהל יחידת דוחות כספיים.

עדכון הקובץ

24. בנספח מצורפים דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור.

בכבוד רב,

רוני חזקיהו
המפקח על הבנקים

נספח לחוזר מס' ח-06-2247 מיום 15.6.09 (הצהרה לגבי גילוי ; דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי ; דוח הדירקטוריון וההנהלה על אחריותם לדוח השנתי) – דפי עדכון לקובץ הוראות הדיווח לציבור. להלן הוראות העדכון :

<u>להכניס עמוד</u>	<u>להוציא עמוד</u>
(6/09) [12] 600-1	(9/08) [11] 600-1
(6/09) [11] 620-1	(9/08) [10] 620-1
* (1/03) [9] 620-2	(1/03) [9] 620-2
* (2/09) [14] 630-5	(2/09) [14] 630-5
(6/09) [17] 630-6	(2/09) [16] 630-6
(6/09) [5] 630-6.1	(5/07) [4] 630-6.1
(6/09) [2] 630-6.2	(12/05) [1] 630-6.2
(6/09) [4] 645-1	(5/07) [3] 645-1
(6/09) [3] 645-2	(12/05) [2] 645-2
(6/09) [10] 650-1	(8/02) [9] 650-1
(6/09) [10] 650-2	(11/00) [9] 650-2
* (3/08) [13] 680-2	(3/08) [13] 680-2
(6/09) [18] 680-3	(6/08) [17] 680-3
(6/09) [5] 680-3.1	(6/08) [4] 680-3.1
* (12/08) [3] 680-3.2	(12/08) [3] 680-3.2
* (12/08) [1] 680-10.2.2	(12/08) [1] 680-10.2.2
(6/09) [2] 680-10.3	(3/08) [1] 680-10.3
(6/09) [4] 691A-1	(3/08) [3] 691A-1
(6/09) [4] 691A-2	(3/08) [3] 691A-2
(6/09) [4] 691B-6	(3/08) [3] 691B-6
(6/09) [4] 691B-6.1	(3/08) [3] 691B-6.1
(6/09) [3] 691B-6.2	(3/08) [2] 691B-6.2
# (6/09) [5] 691B-6.3	(4/08) [4] 691B-6.3
(6/09) [2] 691D-1	(5/07) [1] 691D-1
* (3/08) [2] 691D-2	(3/08) [2] 691D-2
(6/09) [2] 691E-1	(3/08) [1] 691E-1
(6/09) [2] 691E-2	(3/08) [1] 691E-2
* (6/08) [4] 691G-1	(6/08) [4] 691G-1
(6/09) [4] 691G-2	(3/08) [3] 691G-2
(6/09) [3] 691G-3	(3/08) [2] 691G-3
* (12/08) [4] 691G-4	(12/08) [4] 691G-4
* (12/08) [2] 691G-4.1	(12/08) [2] 691G-4.1
(6/09) [5] 691G-5	(3/08) [4] 691G-5
(6/09) [1] 699-61	---

* עמוד זה הודפס מחדש בעקבות המעבר להדפסה דו-צדדית. ההדפסה בעדכון זה זהה לנוסח הקיים.

תיקון טכני.